

20 April 1867, ålagd böter med 2 R:dr 50 öre R:mt, men till deras gäldande saknat tillgång, har i stället undergått tre dagars fängelse vid vatten och bröd.

Under lika förhållande har för enahanda uraktlåtenhet, anmäld vid mantalsskrifningen med Wallentuna socken för år 1866, Lars Fredrik Sjöberg blifvit ålagd föreskrifna böter och dem jemväl aftjenat med motsvarande fängelse vid vatten och bröd; hvilket, enligt här förvarade handlingar intygas. Stockholms Läns Landskontor den 9 Januari 1868.

U. Normelli,
Landskamererare.

N:o 7.

Af Herr **L. Kinmanson**: *Angående upphörande af fängelse vid vatten och bröd såsom särskild straffart.*

Uti gällande Strafflag förekommer ett slag af bestraffning, eller fängelse vid vatten och bröd, hvars utbytande emot fängelse utan dylikt tillägg synes vara påkalladt. Före denna lags utfärdande kunde vid fall af svårare förbrytelser, såsom bekant är, fängelse vid vatten och bröd antingen omedelbart ådömas eller användas i stället för böter, då tillgång dertill saknades; hvaremot böter, som ålades för vitesöfverträdelser samt åtskilliga mindre förseelser och icke kunde af den böt-fälde gäldas, blefvo enligt stadganden, hvilka dock ingalunda voro konsekvent genomförda, förvandlade till enkelt fängelse. Uti förslag af år 1832 till förändrad brottmålslagstiftning förbehöll Lagkommissionen åt domstol att pröfva, huruvida fängelsestraff för gröfre förbrytelser borde försvåras genom dess undergående vid vatten och bröd, men ansåg tillika att, der bestraffningen inskränktes till böters åläggande, den samma borde, vid bristande tillgång hos den böt-fälde, utan undantag utbytas icke emot fängelse vid vatten och bröd utan emot enkelt fängelse. Uti Lagberedningens förslag till brottmålslag af år 1844 finnes

sedrmera fängelse vid vatten och bröd vara alldeles uteslutet. Denna bestraffningsart har dock i senare tiden åter blifvit bedömd såsom lämplig och jemväl faststälts uti 1864 års Strafflag, som påbjuder användandet deraf på det sätt, att en hvar, som är fälld till böter, hvilka han ej förmår fullt gälda, skall, enligt uppgjord tariff, hållas under motsvarande tid i fängelse och vid nedsatt kost till vatten och bröd (två marker mjukt bröd i dygnet), ej under tre och ej öfver tjugo dagar. Genom denna strafflag, jemförd med Kongl. Förordningen angående densammas införande af den 16 Februari 1864, har sålunda lemnats å sido den grundsats, som, i detta hänseende mildare, förordades i de båda nämnda lagförslagen, och som, om än ofullständigt, varit uttryckt i näst förut gällande stadganden och i 1734 års lag, eller att böter för mindre öfverträdelser icke borde, vid saknad tillgång, förvandlas till annat slag af fängelse än det af lindrigaste beskaffenhet. Men icke heller den nya lagen har i alla delar fasthållit omförmälda föreskrift rörande förvandlingsstraff, enär böter för vissa förbrytelser, såsom emot lotteriförbud, Tullstadgan, Lotsreglementet, m. m., i afseende hvarå äldre förvandlingstariffer med utsträckt längre fängelsetid funnos särskildt uppgjorda, fortfarande skola i enlighet dermed utbytas emot enkelt fängelse, om den sakfälde ej förmår böterna gälda.

Vid efterseende hvilka föreskrifter äro i detta ämne gifna i våra grannländer utom Finland, der ännu den äldre Svenska lagstiftningen väsendtligen fortlefver, befinnes det att, uti Norge, lagen af år 1842, som för svårare brott bibehåller fängelse vid vatten och bröd, derjemte bestämmer att, då bötfälld person saknar medel till godtgörelse af böterna, exsekutor eger, enligt föreskrifven beräkning, förvandla dem till fängelse, antingen enkelt eller vid vatten och bröd, med dervid tagen hänsigt till den bötfälldes ålder, kroppsbeskaffenhet, näringsförhållanden och öfriga ställning. Grunderna för Danmarks strafflag af år 1866 äro i förenämnde delar hufvudsakligen enahanda, dock att domstolen, vid böters ådömande, tillika bör, för den händelse att bötesbeloppet icke inom föresatt tid skulle blifva betaldt, afgöra huru lång tids enkelt fängelse då skall af den bötfälde undergå, hvarvid tidsmättet bestämmes icke enligt någon uppgjord tariff, utan efter den bötfälldes personliga förhållande och sakens öfriga omständigheter inom en stadgad gräns för längsta fängelsetiden; hvarefter, om den dömde anmäler sig åstunda en kortare fängelsetid, emot det att fängelset undergå vid vatten och bröd, exsekutor eger meddela sådan ytterligare förvandling enligt föreskrifven beräkning. Betraktar man åter andra, mera aflägsna

aflägsna länders lagar, finnas t. ex. vissa Tyska stater väl medgifva domstol att förordna om fånges underhållande med endast vatten och bröd såsom en skärpning af straffet för några gröfre brott, men vid förvandling af böter skola dessa öfvergå till fängelse, utan att dylikt försvärande bestraffningssätt tillkommer. Vatten- och bröd-straff äro alldeles uteslutna ur Preussens allmänna brottmålslagstiftning och återfinnas icke heller såsom särskild straffart i Frankrikes och Englands lagar.

Redan denna öfversigt lemnar tillfälle till den iakttagelse, att bestraffningen med fängelse vid vatten och bröd mest bibehållit sig inom de nordliga länderna; likasom det härvid må jemväl uppmärksammas att, bland de anförda stater, inom hvilka sådant fängelsestraff ännu användes, Sverige ensamt (utom Finland) har i sina lagbestämmelser antagit, att detta straff i allmänhet kan, utan våda för den dömdes helsa, verkställas utan inskjutande af vissa uppskofsdagar, hvarunder vanlig kost skulle fången tilldelas.

Emot fortsatt begagnande inom vårt land af fängelse vid vatten och bröd såsom ett i stället för böter, hvilka den sakfällde ej förmår erlægga, bestämdt förvandlingsstraff, hvarom nu ensamt är fråga, torde kunna erinras, både att sådant fängelse är att hänföra, om än i mindre grad, till de alltmera försvinnande straff, som åsyfta att omedelbart tillfoga kroppsligt ondt, och att detta bestraffningssätt, ehuru ämnadt endast att vid förekommande fall motsvara den minsta straffpåföljd, som blifvit i lagen införd, eller böter, likväl är af svårare art än det, som tillämpas med afseende å vissa urbota brott, för hvilka straffet är fängelse utan all skärpning. Såsom förvandlingsstraff företer sig fängelse vid vatten och bröd så till vida hårdare här än i Norge och Danmark, som det hos oss icke gjorts beroende af särskild pröfning eller af den bötfälldes val, utan blifvit *ovilkorligen* anvisadt, då tillgång till böterna saknas. Enär sålunda, i detta fall, mindre öfverträdelser och de ringaste förseelser, såsom synnerligast utgörande föremålen för bötestillämpning, måste ådraga den bötfälldes fängelse vid vatten och bröd, för lägsta bötesbelopp under minst tre dagar, antager straffet härigenom en stränghet, som icke motsvarar hvarken förseelsens beskaffenhet eller den därför ålagda påföljd, som skolat inträda, om ej den dömdes medellöshet mellankommit; och det bidrager icke att utjemna, utan att i någon mån föröka den skilnad, som företer sig mellan lika felaktige af olika förmögenhetsvilkor, i det att bötesbeloppets utgifvande blifver för den bemedlade af föga betydighet, medan den obemedlade nödgas underkasta sig att i stället utstå bestraffningen af fängelse vid vatten och bröd.

Likväl har detta förvandlingsstraff tillkommit i ändamål att, till förmån för den obemedlade, kunna genom fängelsets skärpning förkorta tiden för dess varaktighet. Man må dock med fog ega den föreställning, att förlusten af personlig frihet såsom påföljd för öfverträdelser af ifrågavarande beskaffenhet skall uppskattas nog för att ej behöfva något försvårande strafftillägg, eller, om det härvid nu påbudna borttages, för att ej fordra någon större tillökning i tiden för förvandlingsstraffets undergående. De föreskrifter, gällande Strafflag i detta hänseende innehåller, hafva otvifvelaktigt varit såsom öfvergångsstadganden nödiga; men en sådan deras bestämmelse torde ock vara redan uppfylld, utan att ur denna synpunkt någon betänklighet vid deras rubbning kan möta. De böra derföre, enligt min uppfattning och öfvertygelse, ersättas af andra nu mera lämpligare påbud, hvilkas utarbetande icke kräfver uppskof för afbidan af en kommande tid, som icke skall kunna härutinnan gifva annan erfarenhet än den redan vunna. Jag tillåter mig slutligen i sammanhang härmed uttala en åsigt, som inom detta område har för mig en inverkan betydelse, eller den att, så länge ringa förseelser med större eller mindre hårdhet bestraffas, någon väsentlig för mildring i strafflagarnes stadganden rörande svårare brott icke skall till samhällets fulla båtnad kunna vidtagas.

I öfverensstämmelse med hvad sålunda blifvit anfördt, får jag hemställa:

att Riksdagen måtte, i underdånig skrifvelse, dels uttala sin åsigt derom att fängelse vid vatten och bröd bör, såsom straff i stället för ådömda böter, till hvilkas fulla gäldande tillgång saknas, upphöra och emot annat fängelse utbytas, dels tillika i underdånighet anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes låta utarbeta och för en blifvande Riksdag framlägga förslag till de ändringar i gällande strafflag, som, till följd utaf afskaffandet af fängelse vid vatten och bröd såsom särskild straffart, varda erforderliga.

Stockholm den 21 Januari 1869.

L. Kinmanson.